

Hovedspørgsmaalet her, og det er navnlig det, der har dikteret mig mit Standpunkt. Naar der er Spørgsmaal om, hvorledes det kan udvilles sig, naar private have Eneret, da have vi under denne Forhandling hørt Klager over, i hvilken Tilstand Telefonerne ere i adskillige Egne af Landet, og naar det er Tilfældet, hvilket jeg aldeles ikke tvivler om, saa have vi her et Bevis for, hvad det private Monopol kan og absolut vil føre til. Det vil nemlig føre til, hvad der for øvrigt vistnok ogsaa, saa vidt jeg erindrer, er kommet til Orde i Motiverne til Lovforslaget, at det private Selskab mest eller i alt Fald i saa stor Udstrækning, som det paa nogen Maade er muligt, vil have sin Opmærksomhed henvendt paa, at Anlægget giver et saa stort Udbytte som muligt, hvorimod den Befolknings Interesser, som skulde have Nytte af Anlægget, først komme i anden Række. Hvis det derimod er Staten, som driver Anlægget, antager jeg, at man har Midler til i alt Fald gennem Rigsdagen at kunne faa Befolkningens Interesser varetagne, og der er altsaa en langt betydeligere Chance for, at det i dette Tilfælde ikke vil være det pekuniære Udbytte, som det kommer til at dreje sig om, men at der derimod væsentlig vil blive Spørgsmaal om, i hvor høj en Grad Befolkningen kan faa Nytte af disse Anlæg; og det er det, jeg lægger Hovedvægten paa. Derfor mener jeg, at vi saa meget som mulig bør stræbe hen til, at Staten faar denne Eneret.

Efter den højtærede Ministers Udtalelser have de Bemærkninger, som ere komne frem om det vage i § 4, faaet en yderligere Tilslutning, idet man efter den højtærede Ministers Udtalelser maa kunne gaa ud fra, at § 4 betyder faktisk dette, at i Løbet af 3 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden skulle alle private Selskaber have Statens Anerkendelse, og det vil altsaa sige, at Staten paa disse Omraader giver disse Selskaber en Koncession. Naar det er Tilfældet, er jeg yderligere bleven bestyrket i, at de Udtalelser, jeg tillod mig at komme frem med, da jeg for havde Ordet, ere rigtige, nemlig, at der bør tages visse Forholdsregler for, paa hvilke Betingelser en saadan Koncession gives til private, og der bør navnlig tages den Forholdsregel, at saadanne private Selskaber ikke komme vedkommende Kommune i Forløbet eller staa Kommunens Interesser i Vejen, men at der aabnes Udgang for Kommunerne til enten at kunne overtage saadanne Anlæg eller ogsaa stille de Betingelser, under hvilke de mene, at Koncessionen bør gives.

Stilling: Efter den Udvikling, som Telefonvæsenet har taget her i Landet, kan jeg godt forstaa, at der kan være Anledning for Staten til at gribe ind og søge at erhverve Tilladelse til at ekspropriere de Selskaber, som navnlig ved Statens Overtagelse af Langvejestelefoneringen maa træde ind i Statsnettet. Den højtærede Minister udtalte imidlertid, at dette let kunde føre til, at Staten kom til at overtage de Anlæg, der ikke betale sig, hvorimod de Anlæg, som betale sig, bleve i private Hænder. Det forekommer mig dog, at der efter den Ordlyd, som § 6 har, snarere er en Fare for, at det modsatte vil ske. I § 6 siges der nemlig: „Saafremt Staten maatte ønske at erhverve et Anlæg eller nogen Del deraf, vil samme, for saa vidt Afstaaelse ikke opnaas i Mindelighed, være at ekspropriere mod Erstatning.“ Staten kan altsaa overtage en Del af et Anlæg, men da det nu særlig er Bystationerne, der have Interesse for Langvejestelefoneringen, og naar man betænkter, hvorledes Oplandet omkring de forskellige Købstæder er knyttet til disse Byer, er der en Fare for de bestaaende Selskaber i, at Staten vil kunne ekspropriere de forskellige Bystationer af Hensyn til Langvejestelefoneringen, hvorimod den lader Landet ligge. Det er jo nemlig saadan, at det hovedsagelig er Telefoneringen mellem Købstæderne indbyrdes, som giver det største Udbytte, medens Linierne fra Købstæderne til de forskellige Landsbyer navnlig ere anlagte af Hensyn til vedkommende Købstad og uden Hensyn til, om de betale sig eller ej, og ofte ere anlagte med store Oprofrelser. Hvis nu Staten eksproprierede Bylinierne, men lod Landlinierne ligge, kunde disse, om jeg saa maa sige, let komme til at svæve i Luften, de ville ikke kunne bære sig, og der vil være Fare for, at de private Selskaber, ville lide Tab derved. — § 4 bestemmer dernæst, at de bestaaende Anlæg skulle begære Anerkendelse inden 3 Maaneder fra Lovens Ikrafttræden, og der gives endvidere Staten Ret til at bestemme Grænserne for deres „Virksomhedsomraade“. Der ligger her en Fare, som Selskaberne ude i Landet ogsaa se noget ængstelig paa. Efter at nemlig en Købstad har knyttet længere Linier til sig fra den omliggende Del af Egnen, ja, endog fra langt bortliggende Landsbyer, vil Staten gennem denne § 4 faa Ret til at fastsætte Virksomhedsomraadet, og det vil jo let kunne føre til, at det, der hører til en Købstads naturlige Opland af et eller andet Hensyn bliver forlagt til andre Steder, hvor Staten har eksproprieret Anlæg, hvilket jo vilde være uheldigt for de nu be-